

Slovensko - americký seminár

V dňoch 3.-6. apríla 1995 sa konal na PRIF UK v Bratislave slovensko-americký seminár "Únosnosť prostredia a posudzovanie vplyvov na životné prostredie". Táto problematika je dnes veľmi aktuálna. V posledných rokoch sa overujú možnosti uplatnenia metodických postupov únosnosti prostredia v územnoplánovacej praxi (napr. pri určovaní regulatívov územného rozvoja) a hodnotenie únosnosti vyžaduje aj zákon č. 127/1994 Z. z. o posudzovaní vplyvov na životné prostredie. Seminár sa konal pod záštitou MŽP SR a mal pracovný charakter s dôrazom na vysvetlenie a objasnenie teoretických a metodických otázok environmentálnej únosnosti a rôznych aspektov posudzovania vplyvov činností na životné prostredie. Ťažisko podujatia

spočívalo v diskusiách a neformálnych rozhovoroch slovenských účastníkov s americkými špecialistami.

Seminár organizovala Katedra krajinskej ekológie PRIF UK v Bratislave v spolupráci s Global Environmental Foundation, Sacramento, USA. Bol záverečným krokom projektu v rámci slovensko-amerického programu vedecko-technickej spolupráce, zameraného na metodiku hodnotenia environmentálnej únosnosti a jej implementáciu v posudzovaní vplyvov na životné prostredie.

Na seminári sa zúčastnilo 6 amerických odborníkov, špecialistov na environmentálnu únosnosť, posudzovanie vplyvov činností na životné prostredie, geografické informačné systémy a environmentálny manažment, resp. riadenie veľkoplošných

chránených území, všetko známých osobností z medzinárodnej environmentálnej literatúry a manažmentu.

Plenárne rokovania boli zamerané na environmentálnu únosnosť a metodiku posudzovania vplyvov činností na životné prostredie, špeciálne semináre sa zaoberali využitím geografických informačných systémov v environmentálnom výskume a postrov. Na rokovaníach v jednotlivých blokoch sa zúčastnilo vyše 50 odborníkov z MŽP SR, Ministerstva hospodárstva SR, vedeckých ústavov SAV, PRIF UK v Bratislave, Univerzity Mateja Bela v Banskej Bystrici, Fakulty ekológie a environmentalistiky TU vo Zvolene, národných parkov, projektových inštitúcií a environmentálnych konzultačných firiem. Prítomní boli aj zástupcovia mierových zborov (Peace Corps), ktoré pôsobia na Slovensku.

Účastníci mali možnosť vypočuť si viac ako 30 vedeckých a odborných referátov z metodológie environmentálnej únosnosti, problematiky posudzovania vplyvov na životné prostredie, environmentálneho plánovania a manažmentu a geografických informačných systémov. Najväčší priestor sa venoval environmentálnej únosnosti. Ťažiskové referáty boli zamerané na súčasný stav hodnotenia únosnosti v USA a v SR (so zreteľom na jej využitie v slovenskej krajinskej ekológii). Ďalšie príspevky boli venované únosnosti prostredia vzhľadom na rekreačné aktivity, hodnoteniu sociálnej únosnosti, vzťahu medzi únosnosťou prostredia a ekologickou stabilitou krajiny a nadväzujúcim témam.

Samostatný blok tvorilo hodnotenie únosnosti v chránených územiach s príkladovými štúdiami z USA a SR. V rámci bloku, zameraného na posudzovanie vplyvov na životné prostredie, odzneli referáty o súčasnom stave EIA v USA a SR. Pozornosť sa venovala aj účasti verejnosti v tomto procese. Zaujímavé príspevky odzneli v rámci bloku environmentálne plánovanie a manažment, predovšetkým o potrebe interdiscip-

Ne, pokud vím, široko daleko žádnéj průmysl není. Inu, jsou věci mezi nebem a naší zemí...

linárneho výskumu. S dobrým ohlasom sa stretol referát o hodnotení prírodných hrozieb v krajinnom plánovaní. V rámci tohto bloku i počas rokovania v samostatnej pracovnej skupine odznali príspevky venované využitiu geografických informačných systémov. Formou panelovej diskusie sa prezentovalo 20 postov - príkladových štúdií z USA a SR z posudzovania vplyvov na životné prostredie, hodnotenia environmentálnej únosnosti, ekologickej stability a tvorby územných systémov ekologickej stability a aplikácií geografických informačných systémov.

Osobitným bodom programu bolo záverečné pracovné rokovanie, zamerané na prípravu spoločnej publikácie (zborníka) zo seminára a na možnosti ďalšej spolupráce v nasledujúcich rokoch. Vyplynulo z neho, že ešte v tomto roku sa navrhne ďalší projekt spolupráce v rámci americko-

slovenského vedecko-technického programu s priamou nadväznosťou na tematické zameranie tohto seminára. Spolupráca by sa mala zamerať na overenie metodiky environmentálnej únosnosti vo vybranom národnom parku na Slovensku, na špeciálne úlohy v rámci procesu posudzovania vplyvov činností na životné prostredie (napr. plány environmentálneho manažmentu, monitoring a postprojektovú analýzu) a otázky strategického plánovania životného prostredia.

Za veľmi dôležitú považovali organizátori účasť zástupcov Odboru ochrany prírody a Odboru posudzovania vplyvov na životné prostredie a medziodvetvových vzťahov MŽP SR, ktorí vo svojich vystúpeniach podporili pripravovaný projekt slovensko-americkéj spolupráce.

Mária Kozová, Ján Drdoš

Trvalá udržateľnosť ekosystémov - ekologické a ekonomické faktory

Problematika trvalej udržateľnosti je veľmi aktuálna, najmä z hľadiska predstavy o trvalo udržateľnom rozvoji (sustainable development). Má mnoho aspektov, od teoretických po praktické, od jednotlivých oblastí ľudskej činnosti po ekosystémy, resp. biosféru. Táto koncepcia je svojím pôvodom a povahou antropocentrická (zabezpečiť súčasným generáciám kvalitný život tak, aby to nebolo na ujmu budúcich generácií) a nevyhnutne vyvoláva diskusie medzi ekológmi a ekonómami, provokuje hľadanie ciest a spoločných prístupov, postupov, konkrétnych krokov, ako aj spôsobov hodnotenia trvalej udr-

žateľnosti (jej indikátorov). Príspevom k tejto diskusii bol aj medzinárodný workshop na tému **Trvalá udržateľnosť ekosystémov**, ktorý sa uskutočnil v Smoleniciach v dňoch 27.-29. marca 1995.

Bolo to už druhé medzinárodné podujatie podobného zamerania. Prvé sa uskutočnilo v novembri 1993 (s rovnakým názvom) v Amsterdame a organizovala ho Biologická rada Holandskej kráľovskej akadémie umení a vied a Poradná rada pre výskum prírody a životného prostredia. Rada Európskej ekologickej federácie (EEF) sa na rokovaní v marci 1994 vo Varšave rozhodla zorganizovať sériu medziná-

rodných stretnutí - workshopov - o problematike trvalej udržateľnosti v rôznych európskych krajinách.

Prvý sa uskutočnil v marci 1995 na Slovensku a hosťiteľmi boli Slovenská ekologická spoločnosť pri SAV (SEKOS) a SAV. Cieľom workshopu bolo zostaviť výskumnú agendu pre vytvorenie koncepcie trvalej udržateľnosti v integrovanom ekologicko-ekonomickom kontexte. Diskusia sa zamerala na teoretické koncepcie a ich aplikovateľnosť pre vybraný počet ekosystémov, charakteristických pre európsky kontinent.

Pre workshop EEF 1995 sa vybrali tieto ekosystémy:

1. **Nížinné časti veľkých európskych riek** s bežnými environmentálnymi problémami (znečistenie, deštrukcia stanovišť, rekreácia, doprava, ochrana prírody atď.).

2. **Územia európskych vysokých hôr** so spoločnými environmentálnymi problémami (znečistenie ovzdušia, rekreácia, zimné športy, erózia atď.).

Zámerom usporiadateľov workshopu bolo, aby účastníci testovali trvalú udržateľnosť týchto dvoch typov ekosystémov nasledujúcimi prístupmi:

1. Prístup z hľadiska obehu látok (vstupy a výstupy hmoty);

2. Prístup z hľadiska územného plánovania (budúce ciele pre krajinné plánovanie);

3. Prístup z hľadiska rôznych funkcií ekosystémov (doprava, príroda, rekreácia, pitná voda, priemysel, bývanie atď.).

Workshop sa uskutočnil v Domo-ve vedeckých pracovníkov v Smoleniciach a zúčastnilo sa na ňom viac ako 50 vedeckých pracovníkov z celej Európy. Účastníkov delegovali národné ekologické vedecké spoločnosti a vybral riadiaci výbor na základe prihlásených referátov. Pred uskutočnením workshopu boli pripravené dva písomné materiály, jeden o ekologických aspektoch (vypracoval ho dr. R. de Groot) a druhý o ekonomických aspektoch trvalej udržateľnosti ekosystémov (prof. van Ierland). Slo-